

De intrede in de arbeidsmarkt van recent aan de K.U.Leuven afgestudeerde criminologen¹

Tony Peters en Jaak van Kerckvoorde*

In 1978 werd onder alle aan de K.U.Leuven afgestudeerde en afstuderende² criminologen een enquête gehouden omtrent hun intrede, respectievelijk positie in de arbeidsmarkt. Daarover werd in een vroegere aflevering van *Panopticon*³ verslag uitgebracht.

Eind 1982 enquêteerden wij de afgestudeerden die in de periode februari 1978 tot en met september 1981 hun diploma van licentiaat in de criminologie behaalden. Deze enquête ging over de intrede in het beroepsleven van de desbetreffende respondenten.

1. Respons en representativiteit

In het totaal werden 234 afgestudeerden aangeschreven. Van hen antwoordden er – enkelen pas na een tweede herinneringsschrijven – 192 (82,1 %): zonder twijfel mag dit een zeer behoorlijke respons worden genoemd. Wij vergeleken de verdeling van de respondenten naar geslacht, afstudeerjaar en behaalde graad met deze voor de gehele populatie.

Dit gaf volgend beeld.

* Hoogleraar, respectievelijk buitengewoon docent aan de K.U.Leuven.

1. Het onderzoek werd door de Faculteit Rechtsgeleerdheid betoelaagd. Hiervoor onze dank; Martine Puttaert en Veerle Weymans verzorgden vrijwel het gehele codeerwerk en een deel van het ponswerk. Daarvoor onze gemeende dank.

2. Afgestudeerden: houders van een diploma van licentiaat in de criminologie op het ogenblik van de enquêtering. Afstuderenden: bij enquêtering toegelaten tot het tweede gedeelte van de 2de licentie (verdedigen van eindverhandeling).

3. VAN KERCKVOORDE, J., PETERS, T., Tien jaar criminologie aan de K.U.Leuven, Studieloopbaan en beroepssituatie van afgestudeerden, *Panopticon*, 1 (1980), 6, 470-480.

Tabel 1: Een vergelijking van de respondentengroep met de totale populatie

	Respondenten N=192 %	Populatie N=234 %	P(1)	Phi of Cramers v
<i>Geslacht</i>				
man	50,5	50,4	n.s.	.00
vrouw	49,5	49,6		
<i>Afstudeerjaar</i>				
1978	12,0	13,2	.01	.22
1979	11,5	13,7		
1980	28,1	29,5		
1981	48,4	43,6		
<i>Behaalde graad</i>				
voldoende	34,9	35,5	n.s.	.03
onderscheiding	50,5	50,5		
grote of grootste onderscheiding	14,6	14,5		

(1) n.s.: niet significant op 5 %-niveau.

Uit een en ander blijkt dat de respondentengroep in een zeer sterke mate representatief is voor de gehele populatie: alleen is het zo dat de recentst afgestudeerden wat meer aan de enquête participeerden.

2. Enkele kenmerken van de respondentengroep

2.1. Uit vorig punt weten we dat de verdeling naar *geslacht* in gelijke mate mannen en vrouwen omvat. Vergeleken met onze vorige enquête, die op een zeer ruime tijdspanne sloeg, is er een merkbare toename van de proportie aan afgestudeerde vrouwen. Bij de vorige enquête, die betrekking had op afgestudeerden en afstuderenden tussen 1967 en 1977, was de verhouding nog 66 % mannen en 34 % vrouwen.

Vergeleken met vier andere studierichtingen uit de groep humane wetenschappen staat criminologie, wat het procentueel aandeel van de vrouwen onder de recent afgestudeerden betreft, op de tweede hoogste plaats.

Tabel 2: Aantal recent afgestudeerden en % afgestudeerde vrouwen aan vijf studierichtingen van de groep humane wetenschappen

<i>Academiejaar</i>	<i>Rechten</i>		<i>Sociale wet.</i>		<i>Psychologie</i>	
	f afgest.	%	f afgest.	%	f afgest.	%
1978-1979	280	32,5	77	45,5	89	43,8
1979-1980	262	31,7	92	37,0	59	57,6
1980-1981	320	33,4	94	40,4	82	43,9
1981-1982	337	31,5	168	28,0	115	40,9
1982-1983	322	35,4	108	38,0	96	43,8
Totaal:	1521	32,9	539	36,2	441	44,9

<i>Academiejaar</i>	<i>Criminologie</i>		<i>Pedagogie</i>		<i>TOTAAL</i>	
	f afgest.	%	f afgest.	%	f afgest.	%
1978-1979	31	45,2	91	52,7	568	40,0
1979-1980	68	47,1	166	66,3	647	45,3
1980-1981	100	55,0	170	61,8	766	44,5
1981-1982	78	48,7	129	59,7	827	38,1
1982-1983	83	57,8	105	66,7	714	44,1
Totaal:	360	51,9	661	62,0	3522	42,3

Bron: Universitair Studiebureau K.U.Leuven¹

1. Met dank aan de Heer F. Bellefroid

2.2. Ook bleek hoe het aantal afgestudeerden in 1980 sterk toenam, om in 1981 nogmaals sterk te stijgen (32 afgestudeerden in 1979, 69 in 1980 en 102 in 1981). Deze ogenschijnlijk zeer verrassende ontwikkeling is het rechtstreeks gevolg van een verandering in de examenschikkingen. Waar vroeger studenten van de tweede licentie éérst hun examens mochten afleggen en hun eindverhandeling desgewenst jaren nadien afwerken en voordragen, worden zij thans niet tot de laatstejaarsexamens toegelaten vooraleer hun eindverhandeling ingediend is. Deze ingrijpende verandering had – en heeft – het verhoopte resultaat: zowat vier vijfde van de studenten behalen op het einde van hun eerste inschrijving voor de tweede licentie hun einddiploma.

2.3. *Studieregime:* verdeeld naar studieregime blijkt 23 % van de respondentengroep nog het oude stelsel gevolgd te hebben, 49 % diende al stage te lopen maar mocht de eindverhandeling nog na de examens over de theorie indienen, terwijl 28 % én stage liepen én hun eindverhandeling vóór het afleggen van de examens moesten indienen.

2.4. De gemiddelde *leeftijd* van de respondenten bedraagt 27 jaar; dit bij een minimumleeftijd van 22 en een maximumleeftijd van 52 jaar. Toch is 52 % nog geen 27 jaar, en is 83 % hoogstens 30 jaar. Vergeleken met onze vorige enquête is de respondentengroep thans wat jonger: ditmaal werden overigens alleen de *recent* afgestudeerden aangeschreven.

Tabel 3: Respondenten naar leeftijd

<i>Leeftijd</i>	f	%
– 25 j.	44	22,9
25-29 j.	103	53,7
30-34 j.	31	16,1
35-39 j.	8	4,2
40 en +	6	3,1
Totaal:	192	100,0

3. Studieloopbaan van de respondenten

3.1. Aan de criminologie-opleiding voorafgaande studie

Wanneer voor alle respondenten wordt teruggegaan naar de aard van de gevolgde middelbare opleiding dan komt hieruit volgend beeld naar voor.

Tabel 4: Diploma secundair onderwijs

Diploma	f	%
– oude humaniora (latijn-grieks, latijn-wiskunde, latijn wetenschappen)	99	51,5
– moderne humaniora (economische, menswetenschappen, wetenschappen A of B)	69	36,0
– V.S.O. (vooral menswetenschappen en moderne talen)	10	5,6
– technisch onderwijs	13	6,9
Totaal:	191	100,0

Er moet worden rekening gehouden met het feit dat de studies in de criminologie door erg uiteenlopende groepen studenten op verschillende niveaus kunnen aangevat worden. Ongeveer de helft (49,5 %) van de respondenten vatte de criminologiestudies aan op het niveau van de 1e kandidatuur op basis van een diploma middelbaar onderwijs. Aan bepaalde categorieën afgestudeerden van het 'Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit' wordt toegang verleend tot de 'enige kandidatuur criminologie'. Binnen de groep van respondenten behoorden 29,2 % tot deze categorie. Tenslotte hebben 21,4 % van de respondenten hun criminologie-studies aangevat op het niveau van de 1^e licentie criminologie op basis van andere universitaire studies.

Bij een vergelijking van deze cijfers met de resultaten van de vorige enquête blijkt dat het aantal studenten die uitsluitend criminologie studeren in verhouding tot het totaal ongeveer gelijk is gebleven nl. 49,5 % tegenover 48 % (1967-1977). Het aandeel HOBU-studenten is evenwel duidelijk gestegen van 17 % (1967-77) naar 29,2 %, dit ten nadele van degenen die criminologie combineren met een andere universitaire studie. Deze categorie bedroeg bij de vorige enquête (1967-77) nog 35 % maar daalt nu naar 21,4 %. De daling van het relatief aandeel van deze categorie studenten werd vooral vastgesteld vanaf het ogenblik waarop de verplichte stage werd ingevoerd en tegelijkertijd een combinatieverbod werd opgelegd tussen de 2e licentie criminologie en welke andere studie ook.

De toegang tot de enige kandidatuur was hoofdzakelijk gebaseerd op het diploma van maatschappelijk assistent (52,5 %). Daarnaast is er de groep met een opleiding in verpleegkunde (18,6 %). Psychologisch assistenten (5,1 %) en onderwijzers en regenten (5,1 %) zijn weinig talrijk. Een restcategorie vormen diegenen die op basis van andere diploma's en getuigschriften of een combinatie van bovenvermelde diploma's de studies criminologie in de enige kandidatuur hebben aangevat (18,6 %).

De respondenten die de opleiding criminologie samen met een andere universitaire opleiding hebben gecombineerd, zijn uit volgende studierichtingen afkomstig: rechtsgeleerdheid 61 %, sociologie 17,1 %, psychologie en pedagogie

7,3 %, andere studierichtingen (godsdienstwetenschappen, geneeskunde e.a.) 14,7 %.

3.2. *Het verloop van de studies criminologie*

Zoals uit tabel 1 reeds kon worden afgelezen is de groep respondenten grotendeels samengesteld uit recent afgestudeerden. Daarbij is het zo dat sedert enkele jaren 80 % van de studenten de studies criminologie afwerkten tijdens het academiejaar van de eerste inschrijving voor de 2e licentie criminologie.

Wat de *studieresultaten* bij de afgestudeerden in de criminologie betreft blijkt dat 67 (34,9 %) slaagt op voldoende wijze, 97 (50,5 %) slaagt met onderscheiding, 27 (14,1 %) behaalden een grote onderscheiding naast 1 (0,5 %) afgestudeerde die de grootste onderscheiding behaalde.

Binnen de groep respondenten blijkt dat 59 (30,7 %) afgestudeerden na hun criminologie-opleiding *verder studeren*. De helft daarvan gaat zelfs door in het dagonderwijs en richt zich hoofdzakelijk op sociaal-wetenschappelijke disciplines (sociologie, sociale en culturele antropologie, pers- en communicatiewetenschappen, politieke en sociale wetenschappen, familiale en sexologische wetenschappen). Minder frequent vat men de studies aan in de rechtsgeleerdheid, de economie of de filosofie. Daarnaast is er een beperkte interesse voor bepaalde postgraduaatprogramma's aan de universiteit (bedrijfseconomie, ruimtelijke ordening en stedenbouw) of voor bijzondere programma's buiten de universiteit. Zeer belangrijk is in dit verband de relatief grote interesse voor de opleiding tot het behalen van het brevet van politie-officier.

Bij de antwoorden op de vraag naar de *reden(en)* waarom men verdere studies na de criminologie-opleiding heeft aangevat blijkt dat praktisch iedereen van de verder-studerenden prioritair zijn positie op de arbeidsmarkt wenst te versterken. Velen wijzen erop dat zij met het criminologiediploma alléén een te zwakke concurrentie-positie innemen ten aanzien van afgestudeerden uit andere universitaire disciplines. Niettemin blijkt het motief 'interesse voor een aansluitend vakgebied' bij velen even sterk door te wegen. Voor de verder-studerenden wijzen 22,4 % erop dat zij zich vanuit de criminologie-opleiding onvoldoende voorbereid weten op het toekomstig professioneel leven en dat zij het dus nodig achten deze opleiding met verdere scholing aan te vullen.

4. **Tewerkstelling**

De voornaamste bedoeling van het onderzoek betreft het in beeld brengen van de tewerkstelling van afgestudeerde criminologen.

Om deze situatie zo gedifferentieerd mogelijk te beschrijven worden verschillende facetten van de beroepsactiviteit besproken. Vervolgens zal worden onderzocht of – en zo ja: in welke mate – bepaalde karakteristieken van de tewerkstelling verband houden met elkaar of met relevante kenmerken van de opleiding.

4.1. AARD VAN DE ACTIVITEIT

Uit bijgaande tabel kan worden afgelezen hoe de respondenten hun hoofdzakelijke activiteit, op het ogenblik van de enquête, omschrijven.

Tabel 5: Arbeidsmarktinschakeling bij enquêtering

Arbeidsmarktinschakeling	f	%
Tewerkgesteld	130	67,7
Leger- of burgerdienst	8	4,2
Nog studerend	9	4,7
Vrijwillig werkloos	9	4,7
Werkloos met vrijstelling van stempelcontrole	6	3,1
Gedwongen werkloos	30	15,6
Totaal:	<u>192</u>	<u>100,0</u>

4.2. HET TEWERKSTELLINGSSTATUUT

Wanneer we voor de respondenten die zijn tewerkgesteld nader ingaan op het statuut waarop de huidige tewerkstelling is gebaseerd, dan blijkt dat een niet onbelangrijk deel van de respondenten met een erg tijdelijk en voorlopig statuut aan het werk is.

Tabel 6: Statuut van tewerkstelling

Statuut	f	%
Zelfstandigen	11	8,1
Arbeidscontract	90	66,0
Stagiair, tewerkgestelde werk- loze, B.T.K., vrijgesteld van stempelcontrole (n=6)	<u>35</u>	<u>25,7</u>
Totaal:	<u>136</u>	<u>100,0</u>

Bovendien blijkt dat 10 respondenten deeltijds zijn tewerkgesteld waarvan 5 op eigen verzoek.

4.3. HET DOMEIN VAN TEWERKSTELLING

Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen tewerkstelling in een specifiek justitiële dienst, in een algemene sociale dienst, in de sector van de gezondheidszorg, het onderwijs en onderzoek of in niet-justitiële overheidsdiensten, bedrijven, banken of belangenorganisaties.